

Warszawa, 17 kwietnia 2019 roku

Ogrzewanie bez smogu w 2030 roku? Plan działania

W raporcie *Czyste ciepło 2030. Strategia dla ciepłownictwa* Forum Energii przeanalizowało, jak w sposób efektywny kosztowo i sprawiedliwy społecznie sprawić, aby do 2030 r. ogrzewanie przestało być źródłem smogu w Polsce. Według analizy, w ciągu dekady koszty zdrowotne zanieczyszczeń można obniżyć o 50%, a emisje pyłów z indywidualnego ogrzewania ograniczyć o 91%. Jednocześnie emisje CO₂ z ciepłownictwa spadną o 30%.

Raport Forum Energii odnosi się do całego obszaru ciepłownictwa, zarówno systemów ciepłowniczych, jak i ogrzewania indywidualnego. Licząc bardzo konserwatywnie, koszty zewnętrzne smogu przekraczają rocznie **16 mld zł**. Te koszty wytworzenia ciepła nie są uwzględnione w cenie produkcji. Polacy ponoszą je jednak chociażby płacąc pogarszającym się zdrowiem i odczuwając skutki zmian klimatu.

Nikogo nie trzeba przekonywać, że jakość powietrza w Polsce musi się poprawić. Dlatego nie analizowaliśmy czy, ale jak to zrobić do 2030 r. Skupiliśmy się na ciepłownictwie. Staraliśmy się upiec dwie pieczenie na jednym ogniu – zlikwidować smog z ogrzewania i ograniczyć emisje CO₂ - mówi dr Joanna Maćkowiak-Pandera, prezes Forum Energii. W gronie najlepszych polskich ekspertów określiliśmy plan działania, który jednocześnie może zyskać akceptację społeczną i być efektywny kosztowo. Zależało nam na synergii z celami europejskimi do 2030 r. W ten sposób zyskamy dodatkowe źródła finansowania.

*Modernizacja ciepłownictwa musi się opierać na dwóch filarach – poprawie efektywności energetycznej i rezygnacji z wykorzystywania paliw stałych w gospodarstwach domowych do 2030 r. Musimy zastąpić węgiel innymi źródłami ciepła. - mówi Andrzej Rubczyński, dyrektor ds. strategii ciepłownictwa Forum Energii. Natomiast termomodernizacja nie może być byle jaka, powinna być skuteczna. Tylko wtedy **emisja pyłów zmniejszy się o ponad 90%, a koszty zdrowotne smogu spadną o połowę**. Do tego emisje CO₂ ciepłownictwa obniżą się o 30%. Policzyliśmy, że udział kosztu ciepła w rachunku gospodarstwa domowego może wzrosnąć maksymalnie o 2 punkty procentowe w krótszej perspektywie, w dłuższej zacznie spadać.*

Co możemy osiągnąć?	
2030	Ogrzewanie nie będzie już źródłem smogu Emisje CO ₂ z ciepłownictwa spadną o 30% Koszty zewnętrzne spadną o 50%
2050	Całkowite koszty ogrzewania będą o 15% niższe
	<ul style="list-style-type: none"> • Średni udział kosztów ogrzewania w budżecie gospodarstwa domowego wzrośnie maksymalnie o 2 punkty procentowe • Termomodernizacja i wymiana źródeł ograniczą wzrost kosztów ogrzewania • Dodatki energetyczne rozwiążą problem ubóstwa energetycznego

Forum Energii, wspólnie z ekspertami KAPE, IBS i IGCP przeanalizowało różne scenariusze wprowadzania zmian – bardziej i mniej ambitne. Pierwszym i najważniejszym krokiem, który należy wykonać, jest poprawa efektywności energetycznej budynków. Bez niej wymiana źródeł ciepła na mniej emisyjne przyniosłaby wzrost kosztów.

Polskie ciepłownictwo dotknął kryzys. Polacy oddychają najgorszej jakości powietrzem w Unii Europejskiej. Odpowiednie regulacje dla gospodarstw domowych są wdrażane zbyt wolno, a systemy ciepłownicze mierzą się z problemami. Głęboka modernizacja ciepłownictwa jest niezbędna. Bez niej jakość powietrza będzie się pogarszać, a koszty ogrzewania rosnąć.

Zdecydowana większość systemów ciepłowniczych w Polsce jest nieefektywna w myśl prawa europejskiego i, bez zmiany tej sytuacji, w dłuższej perspektywie grozi im likwidacja. Potrzebne są inwestycje w sieci ciepłownicze.

Forum Energii proponuje również wyeliminowanie paliw stałych z indywidualnego ogrzewania do 2030 r. Domowe piece węglowe są największym źródłem zanieczyszczeń w Polsce. W gospodarstwach domowych zużywa się **12 mln ton węgla**, co stanowi 66% z całej puli w Unii Europejskiej. Węgiel powinien być zastępowany w zależności od lokalnego potencjału - przyłączaniem do sieci ciepłowniczych, przejściowo gazem lub peletami. Przyszłością ciepłownictwa w Polsce będzie elektryfikacja. Nawet jeśli teraz wydaje się to nierealne, to za 10 lat może się okazać wyjątkową szansą. Do tego trzeba przygotować system energetyczny i Polaków.

Istotne będzie objęcie opieką najuboższych i tych, którzy mogą sobie nie radzić z wymianą źródeł ciepła. Dla ok. **10%** społeczeństwa nawet niewielki procentowo wzrost rachunku za energię może być nie do zapłacenia. Sprawiedliwy i przejrzysty mechanizm dystrybucji kosztów jest niezbędny do osiągnięcia kompromisu i budowania poparcia społecznego. Trzeba zacząć od naprawy dodatków energetycznych, które obecnie nie działają właściwie.

PLAN DZIAŁANIA

- 1. Określenie krajowych celów poprawy jakości powietrza i redukcji CO₂**
Wyznaczenie celów jakości powietrza, efektywności energetycznej i redukcji CO₂.
Określenie dat i ustalenie monitoringu postępów.
- 2. Budynki**
Mechanizmy finansowania. Standardy budynków. Wsparcie techniczne. Konkretny daty.
- 3. Ogrzewanie indywidualne**
Zastąpienie paliw stałych innymi źródłami ciepła do 2030 r.
- 4. Plan modernizacji sieci ciepłowniczych**
Zamiana nieefektywnych systemów ciepłowniczych w efektywne (w myśl prawa europejskiego).
Program modernizacji sieci.
- 5. Walka z ubóstwem energetycznym**
Naprawa dodatków energetycznych. Edukacja i wsparcie techniczne.

6. **Określenie katalogu kluczowych technologii**
Ukierunkowanie przemysłu na kluczowe technologie.
7. **Więcej kompetencji dla samorządów**
Inwentaryzacja źródeł ciepła. Wsparcie eksperckie na poziomie gminnym. Fundusze.
8. **Strategia finansowania**
Program dla ciepłownictwa, cele CO₂ 2030. Fundusz Modernizacyjny, wpływy z CO₂.
Zwiększenie ściągalności obecnych kar środowiskowych. Wprowadzenie zasady zanieczyszczający płaci.
9. **Komunikacja ze społeczeństwem**
Zagrożenie smogiem, konieczność zmian, mechanizmy, cele.

Przedstawiona przez Forum Energii strategii dla ciepłownictwa ma na celu budowę takiego systemu, który zapewni Polakom ciepło w dobrej cenie, a jednocześnie zagwarantuje kolejnym pokoleniom życie w czystym środowisku – poprzez znaczącą redukcję emisji pyłów i gazów cieplarnianych.

Analiza została zrealizowana w ramach projektu *Czyste ciepło - Międzynarodowe Forum Współpracy* przy wsparciu EUKI – European Climate Initiative.

Czyste ciepło 2030. Strategia dla ciepłownictwa

OPRACOWANIE RAPORTU I NADZÓR MERYTORYCZNY

Andrzej Rubczyński, Forum Energii

AUTORZY

Krajowa Agencja Poszanowania Energii – Paweł Gilewski, Piotr Gutowski, Magda Józwiak, Joanna Ogrodniczuk, Wojciech Stańczyk, Tadeusz Skoczkowski, Agata Skrzypek, Arkadiusz Węglarz, Anna Wierzchołowska-Dziedzic.

Instytut Badań Strukturalnych – Aneta Kiełczewska, Piotr Lewandowski, Jakub Sokołowski

WSPÓŁPRACA

dr Joanna Maćkowiak Pandera, dr Jan Rączka, Rafał Macuk, Forum Energii

Wszystkie analizy i publikacje Forum Energii są nieodpłatnie udostępniane i mogą być powielane pod warunkiem wskazania źródła i autorów.